

DIVJA ALJASKA – SKRIVNOSTNA ODDALJENA DEŽELA

// Vanesa Bezljaj

Tundro, obarvano v neskončne odtenke barv, si lahko ogledamo v Narodnem parku Denali.

Ko se mi je pred nekaj leti ponudilo potovanje po Aljaski, sem si pred oči naslikala pokrajino neskončnih ledenikov in mogočnih ameriških jezercev. A moja predstava ni zajemala vsega, kar ta hladna severna dežela ponuja. Aljaska je namreč močno prežeta z naravnim bogastvom in edinstveno biotsko pestrostjo.

Aljaska je največja zvezna država Združenih držav Amerike. Ko so jo Rusi leta 1867 prodali Američanom, se niso zavedali, kakšno bogastvo so izgubili. Nekaj let kasneje se je začela znamenita zlata mrzlica, ki je na skrajni sever države privabila več deset tisoč Američanov z željo po odkritju novih virov te plemenite kovine. A številni iskalci zlata so podlegli neukročeni naravi, ki

tam pokaže prave zimske zobe. Danes se prebivalci Aljaske večinoma preživljajo z ribištvom, turizmom, gozdarstvom ali rudarstvom.

Svoje potovanje sem začela v znamenitem mestu druge države – Vancouvru v Kanadi. Tam so me pozdravile značilne kanadske gosi (*Branta canadensis*), kormorani vrste *Urile pelagicus* in čizki vrste *Spinus tristis*. Naslednji dan pa sem že stopila na aljaška tla, kjer sem obiskala ribiško mesto Ketchikan, znano tudi kot Prestolnica lososov. Aljasko namreč naseljuje kar sedem vrst lososov. V enemu izmed potokov sem imela možnost opazovati lososa grbavca (*Oncorhynchus gorbuscha*), vztrajno plavajočega proti toku deroče vode. Nedaleč stran so se družili vrani: vrane vrste *Corvus brachyrhynchos* ter bleščeci se krokari (*Corvus corax*). Medtem ko je zahodni človek te črne ptice bolj ali manj preganjal, jih domorodna ljudstva Aljaske častijo kot svete ptice. Tradicionalno umetnost ameriškega

ZNAČILNOSTI DEŽELE

- Površina:** 1.717.854 km²
- Najvišja gora** (tudi ZDA): McKinley (6190 m)
- Št. prebivalcev:** 710.231
- Št. vrst ptic:** 530 vrst
- Št. endemitov:** 1 vrsta (snežni strnad vrste *Plectrophenax hyperboreus*)
- Št. narodnih parkov:** 8

MORMON
vrste *Fratercula corniculata*.

severa sem lahko opazovala v značilnih stebrih – totemih, ki so izklesani iz debel orjaškega kleka (*Thuja plicata*).

ZLATO BOGASTVO NARAVE

Proti severu se je pokrajina začela vedno bolj spreminjati. Prikazali so se prvi težko pričakovani ledeniki, ki svoja ledeniška čela lomijo v morje. Za piko na i impresivni pokrajini so poskrbeli čudoviti sinji (*Larus glaucescens*) in ledni galebi (*Larus hyperboreus*) ter jate polarnih čiger (*Sterna paradisaea*) in lastovk vrste *Tachycineta bicolor*, ki so se spreletavale nad prodišči rek.

Ena izmed vrst ptic, ki je bila zelo visoko na seznamu mojih želja, je bil seveda tudi znameniti ameriški jezerec (*Haliaeetus leucocephalus*). Populacija tega mogočnega orla, ki je tudi simbol Združenih držav Amerike, je v drugi polovici 20. stoletja

GALEB vrste *Rissa brevirostris*

LEDENIKI v tisočih odtenkih turkizne barve v Narodnem parku Kenai.

SEVERNI JELEN (*Rangifer tarandus*)

Mladič SIVEGA JUNKA (*Junco hyemalis*)

Mesta na Aljaski so majhna, saj štejejo le nekaj ulic, kjer navadno najdemo le eno trgovino z živili in nekaj barov.

ŠOJA vrste *Perisoreus canadensis*.

Zanimive vrste ptic:

- ameriški jezerec** (*Haliaeetus leucocephalus*),
- triprsti galeb** (*Rissa tridactyla*),
- galeb vrste** *Rissa brevirostris*,
- debelokljuna lumna** (*Uria lomvia*),
- njorka vrste** *Cepphus columba*,
- mormon vrste** *Fratercul corniculata*,
- čopasti mormon** (*Fratercula cirrhata*),
- alka vrste** *Cerorhinca monocerata*,
- očalasta gaga** (*Somateria fischeri*),
- harlekinka** (*Histrionicus histrionicus*),
- šoja vrste** *Perisoreus canadensis*,
- lastovka vrste** *Tachycineta bicolor*.

tam doživela močan upad. Kasneje si je vrsta na srečo opomogla. Moja želja o opazovanju vrste se je izpolnila, a ob prvem srečanju ta ni bila videti prav mogočna. Prve ameriške jezerce sem namreč zagledala na obcestnih lučeh, kjer so si sušili premočeno perje in dajali vtis napihnjenih kokošk. Na poti sem naredila krajši postanek ob velikem nakupovalnem centru, kjer sem doživela manjše presenečenje ob pogledu na slovensko Radensko. Z nasmehom na obrazu sem se nato odpravila čez prelaz "White Pass" (873 m n. m.), ki slovi po neskončnih kolonah rudarjev v iskanju zlata. Vlak me je pripeljal v območje neskončnega iglastega gozda, ki se je z višino prelevil v skalnato z mahom pokrito pokrajino, kjer kraljujejo gorska jezera in slapovi.

MED VALOVI TIHEGA OCEANA

Morda moje potovanje ni bilo čisto pravo ornitološko, saj sem teden dni preživela na turistični križarki. Medtem ko so ljudje uživali v luksuzni ponudbi na ladji, sem jaz večino časa preživela na krovu, od koder sem opazovala naravo in razmišljala, do kam vse seže človekov vpliv. Moj ogromni plavajoči dom me je zapeljal v različne zalive ob obali, kjer sem lahko opazovala igrive orke (*Orcinus orca*) in plavajoče kose ledenikov. Ozračje se je spre-

menilo, ko je ladja zaplula na odprto morje, kjer nas je zajela močna nevihta. Naša križarka se je med ogromnimi valovi zibala kot nemočen čolniček. Takoj sem izkoristila priložnost, saj sem v svojem načrtu imela le eno – videti vsaj enega viharnika. Ljudje so od vrtoglavice in morske bolezni slabotno ležali v svojih kabinah, jaz pa sem se odpravila na krov, kjer sta me silovito pozdravila veter in oster dež. Vsa premočena sem tekala sem ter tja po krovu, da bi le uzrla želeno ptico. In takrat se je prikazal! Nad valovi je jadral viharnik vrste *Ardenna tenuirostris*. Namenil mi je nekaj trenutkov, potem pa skrivnostno izginil v nevihti.

SLIKOVITA NARODNA PARKA

Da bi uzrla še zadnje lepote aljaške zemlje, sem se namenila v dva prečudovita narodna parka. Prvi, ki sem ga obiskala, je bil narodni park Kenai, kjer se srečajo gore, ledeniki in morje. V parku najdemo skoraj 40 ledenikov, odetih v tisoče odtenkov turkizne. Hoja je dovoljena le po označenih poteh, po klifih pa prepovedana, saj tam gnezdi veliko vrst ptic. Z majhno ladjo smo se jim dovolj približali, da sem lahko opazovala lumne (*Uria aalge*) in debelokljune lumne (*Uria lomvia*) ter njorko vrste *Cepphus columba*. Poleg so se drenjali triprsti galebi (*Rissa*

Z manjšim avtobusom sem se peljala po makadamskih poteh, kjer so se pred mojimi očmi nemoteno sprehajali slavni grizliji (*Ursus arctos horribilis*), barjanski jerebi (*Lagopus lagopus*) in severni jeleni (*Rangifer tarandus*). Ob mojem prenočišču pa so v družbi rdečih veveric (*Tamiasciurus hudsonicus*) za hrano stikali ljubki sivi junki (*Junco hyemalis*).

Iz oblakov se zelo redko prikaže tudi **NAJVIŠJA GORA** Aljaske in Združenih držav Amerike – McKinley.

GRIZLIJI (*Ursus arctos horribilis*) na poti v Narodnem parku Denali.

tridactyla) in galebi vrste *Rissa brevirostris*, ki so jim zelo podobni, le da imajo rdeče noge. Na majhnih skalnih otočkih so leno poležavali pegasti tjulnji (*Phoca largha*) in severni morski levi (*Eumetopias jubatus*), mojo pozornost pa je ujel tudi mogočen kit grbavec (*Megaptera novaeangliae*). Družbo v vodi so mu delali prikupni mormoni vrste *Fratercula corniculata* in njihovi sorodniki, čopasti mormoni (*Fratercula cirrhata*) ter alki vrste *Cerorhinca monocerata*. Dan so mi polepšale še številne race, med njimi so me s svojo obarvanostjo najbolj navdušile gage (*Somateria mollissima*), pisane (*Somateria spectabilis*), ruske (*Polysticta stelleri*) in celo očalaste gage (*Somateria fischeri*) ter harlekinke (*Histrionicus histrionicus*) in zimske race (*Clangula hyemalis*).

Obiskala sem tudi Narodni park Denali, ki se postavlja z najvišjo goro Združenih držav Amerike – McKinley. Imela sem srečo, da sem goro lahko videla, saj jo večina časa zakrivajo oblaki, ki na Aljaski povprečno tri mesece ustvarjajo dež, v preostalem delu leta pa sneg. Park je po velikosti

drugi največji na Aljaski, njegovo pokrajino pa sestavlja tajga, ki je dom mnogih vrst ptic, tudi beloperutega krivokljuna (*Loxia leucopterae*) ter sinic vrst *Poecile rufescens* in *Poecile hudsonicus*. V parku je visoko nad mano jadral planinski orel (*Aquila chrysaetos*), med vejami dreves so se spretavale šoje vrst *Cyanocitta stelleri* in *Perisoreus canadensis*, mogočno lopatasto rogovje pa je že na daleč izdalo losa (*Alces alces*). Dežela v parku se ponekod preliva iz tajge v tundro zanimivih oblik v objemu špičastega gorovja. Z manjšim avtobusom sem se peljala po tamkajšnjih makadamskih poteh, kjer so se pred mojimi očmi nemoteno sprehajali slavni grizliji (*Ursus arctos horribilis*), barjanski jerebi (*Lagopus lagopus*) in severni jeleni (*Rangifer tarandus*). Ob mojem prenočišču pa so v družbi rdečih veveric (*Tamiasciurus hudsonicus*) za hrano stikali ljubki sivi junki (*Junco hyemalis*). Aljaško gorovje se je zvečer obarvalo v živo rdeče barve, trenutek pa so mi skoraj pokvarili ogromni roji nadležnih komarjev.

Svoje potovanje sem zaključila v Fairbanksu, ki velja za najhladnejše mesto v notranjosti države. V dnevih mojega potovanja mi je Aljaska močno prirasla k srcu, zato sem se od nje stežka poslovila. Še zadnjič sem občudovala lepoto ledenikov in tajge ter se nato odpravila proti letališču. Aljaska je ena izmed najzjemnejših dežel, kar sem jih kdaj videla. Ljubiteljev narave, predvsem pa ptic, ne bo nikoli razočarala.

Značilni **TOTEMI**, izklesani iz debel orjaškega kleka (*Thuja plicata*).

vse foto: **Vanesa Bezljaj**

PRIPOROČENA LITERATURA ZA TISTE, KI NAČRTUJETE OBISK ALJASKE

Spletna stran Narodnega parka Denali: <https://www.nps.gov/dena/index.htm>

Spletna stran Narodnega parka Kenai: <https://www.nps.gov/kefj/index.htm>

Portal alaska.org (vrste ptic in najboljše lokacije za njihovo opazovanje): <https://www.alaska.org/guide/birding>

ARMSTRONG, R. H. (2015): Guide to the Birds of Alaska (6. izdaja), Alaska Northwest Books, Portland